

I. O. M. D. E. A.

1613, 17

Consensu & Adprobatione

Amplissimi in florentissima Salana } *ctorum*
Ordinis

20

sequentem Juris positionum

DODECADEM

PRAESIDENTE

Clarissimo & Consultissimo Viro,

D. N. ERASMO UNGEBUR,

J. U. Doctore Excellentissimo, Fautore &

Præceptore meo ætatem
colendo, &c.

publicæ Disquisitioni subijcio

CHRISTOPHORUS HOEFLICHIVS NO-
RIMBERGENSIS,

IN BRABEUTERIO } CTORUM

Hor. VI. Matutin.

Ad Diem XXIV. Decembr.

ANNI

PACEM JEHOVA TVS DABIS.

August. 1. de Trin. 11.

Non pigebit me, sicubi hæsito, querere: nec pudebit, sicubi erro discere,

J E N Æ

TYPIS JOHANNIS WEIDNERI.

1613

Viris Magnificis, Amplissimis, Nobilissimis,

Dn. MARTINO Haller / vom Hallerstain / zum Zigel-
stain / &c. Sculteti Norici vices tenenti,
Dn. JACOBO Starckh / von vnnnd zum Reckenhoff /
Censoribus gravissimis, laudatissimis,
Dn. JO ANNI Nügel / vom Sonderspübel /
Dn. PAULO Behaim / Arc. Cas. Præfeto,
Dn. GEORGIO Volckammer / Scholarchæ Primario,
Dn. DAVIDI Harsdörffer / E T
Dn. G V O L F G A N G O Löffelholz / vom Kolberg /
Florentissime ac Laudatissime Reip. Libere & Imperialis Norimberg. Senatoribus atq;
Septemviris splendidiss. digniss. meritiss. &c. Patriæ patribus vigilantiss.
Dominis meis, Patronis & Promotoribus benignissimis,
SALUTEM, OBSEQUIUM, PIETATEM.

Ego verò ad Vos scripturus, Conscripti Patres, si encomiasten agere, Vestrarumq; lau-
dum campum augustissimum ingredi vellem, tam angusto temporis spatio nec illum per-
currere possem; nec curta charta præconia, quæ dignissimi estis, caperet: At, si vestra in me
atq; adeò totam familiam beneficia, quæ iterata sæpius commemorare conarer, stellas olym-
pi dicere tentarem: pro quibus, si, quas deberem, gratias reddere instituerem, mihi sanè non
hominis, sed ipsissime Suada linguæ opus, quandoquidem & tunc demum vix, quod mearum
partium, ex se qui potis essem. His itaq; omnib. ommissis, & in tempus commodius (quod equidè
SS. Triade adjuvante brevi futurum nullus despero) dilatis: hoc unum jam fateri sat sit, me
Vobis P. P. obligatum esse, & quidem eo nexu, quem profiteri magis, quàm solvere ego homun-
cio queam. Ne a. dum in are vestro hæreo, ingratus videar, & benefactorum oblitus: hæc ex
J. U. desumpta (quæ Joba docente ac ducente, sub præsid. Excellentiss. & Consultiss. D. D. Era-
smi Ungebaur I, viri eminentis tam virtutis quàm eruditionis laudibus, ob easq; singulis bonis
amandi ac asstimandi: præceptoris mei & fautoris omni honore, amore atq; observantia in æ-
ternum adficiendi ventilanda, proq; ingenioli mei tenuitate defendenda proposui) miscella-
nea, Vobis, P. C. cum debita animi submissione obfero, dedico, consecro: eâ, qua possim, pieta-
te rogans, hanc observantia mea significationem, gratæq; mentis indicinam, pro more vestro
laudabili, benè interpretemini, munusculum levidense eò vultu, quò alia nostra adceperitis,
adciatis; si placet, si vacat, serena fronte perlegatis, authoritatis vestrae clypeo obtegatis. &
contra livoris vim atq; incursum defendatis; meq; vobis devotissimum, uti hætenus fecistis,
in futurum quoq; vestro favore fovere pergatis. Salvete, valete P. Patriæ piissimi, Musarum
Mæcenates optimi maximi, Domini mei, promotores & patroni omni observantia cultu pro-
sequendi. Valete, inquam, Vobisq; annus instans (quem felicissimum bonis omnibus & commo-
dis prægnantem comprecor ex animo) cum pl. seqq. ex voto eveniat. Fiat! Fiat! Jenæ Anno
cdo Ioc XIII. prid. B. Thom. quo An. M. D. XC. hanc lucem adspexeram.

Vestr. Magnif. & Ampp.

Subjctiss.

Chr. Hæflichius Norimb. Aut. & Resp.

ΚΕΛΕΤΣΜΑ ΓΕΩΡΓΙ ΡΕΜΙ, Patr. Aug. J. U. D. Consil. No-
rimb. &c. ad oculissimum suum HOEFLICHUM.

Alta petunt flammæ, superasque evadere in auras
Contendunt valido nisu, molimine magno.
Pondus Idumææ contra consurgere palmæ
Attendant sursum, caput inque attollere nubes.
Præpes adunca Jovis, volucres sublimior omnes
Anticipans alis, cui nec Sol obstitit ipse,
Aëra nimbiferum tranat. **SIC INCLUTA VIRTUS**
Evehit, **HOEFLICHI**, mentem super æthera: mentem,
Ecce! tuam cœlis infert sollertia, nobis
Quam multis rerum documentis usque probasti:
Pluribus atque argumentis mox ritè docebis,
Quid valeant humeri, cum te **RESPUBLICA** tutò
In partem admittet quandam: velut ominor auspex
Haut vanus: vegetum quod me sperare jubebit
Ingenium: quæ spes ne unquam decollet, ab omni
Parte cave, cave. Macte animi virtute, sacratìs
Legibus impendas oleumque operamque. Valeto.

JOH. SVEVI, J. U. D. Antecessoris Jen. & Scab. ibid. Adsefforis.

Ille solet meritò non segnis miles haberi,
Qui subit insomnes, cum vocat hasta, vices.
Non timet adversis audax concurrere signis,
Vulneraque armatà ferre referre manu.
Certa novenavum te fama **HOEFLICHE** Sororum
Ite per exemplum militis ire juvat.
Assiduè aequales inter depromere gaudes,
Unde tibi possit doctior ire dies.
Macte tuo ingenio, tibi laudis summa Cupido,
Hæc non ambiguum sternit ad astra viam.

JANICHUNRADIRHUMELI, Ph. & Med. D. Phys. Neag. Ord.

Vidi inter sese miscere in prælia linguam
Et **THEMIDEM & MELICO** præfidem in orbe Deū.
Materies tulitis eras, mihi cognite dudum
HOEFLICHI, haut fictæ nomine Amicitia,
Te, ipse Deus Melicus retinere volebat Alumnum
Musis; Justitiæ sed retinere Themis.
Mercurius fuerat Jove missus, ut inter utrosque
Componat linguæ non leve dissidium.
Proponens: Fuerat tuus olim **HOEFLICHJUS** Apollo:
At Themidis, Jove nunc judice, Alumnum erit.
Arbitrium eventus sequitur: **PROBLEMATATA** Testes
De duplici quæ dis-jure-putanda dabas

Marte

Macte, animo hoc! Templum video, (nec fallor) HONORIS
Appertum & studiis digna brabeia tuis.
Quæ duce Junone augebit Cythareia reverso,
Inque foro magnum concinet inque thoro.

WOLFGANGI HEIDERI M. Politices Profess. Publ.

HOEFLICHI, Sophiæ tibi prima, secunda Poësis,
Juris in ambiguo tertia cura foro.
Hæc perfecta trias Virtutis & Artis honore
Te faciet magnum promeritisque virum.
Jamque diu placuit documenta dedisse priorum,
Nunc etiam legum solvere vincla juvat:
Et dubios ratione catâ discindere nodos,
O Decus, ô Patriæ Nomen, Honosque tuæ.
Perge cito properare gradu: tibi C T P R I A nestant
Et T H E M I S è Paphiis inclyta ferta rosis.

JOANNIS GRYPHIANDRI, Hist. & Poës. Prof. P.

Pol sapis HOEFLICHI, tibi conciliare peritos
Arte tua nosti, quos mox imiteris, amicos;
Quorum virtutes primis, mireris ab annis,
Quas & ego veneror: jure hinc mihi magnus habetis,
Cui R E M U S est magnus, cui R I T T E R S H U S I U S ingens,
Nunc major post fata, cui sunt lumina nostræ
S A L A N Æ ante oculos, quæis jam virtute probatus,
Dum quoque doctrina ac Themdis cupis arte probari,
Et pugil in notam validus descendis arenam,
Non est quod moneam aut votis flagrantibus optem,
Quam fors ut felix cœptis adspiret honestis,
Hisque parem efformet te, à quæis cupis esse secundus.

JOHANNIS SCHRÖTERI, Oster. March.

Non tibi Phœbeos satis est ivisse per hortos,
HOEFLICHI, & varias inde tulisse rosas.
Quin etiam sacra E U N O M I Æ penetralia lustras,
Ut pariant geminum C A R M I N A, J U R A decus.
Illa tibi L A U R U M promittunt, ista T I A R A M,
Et (nec me faller spes) aliquando dabunt.
Unanimes nisi turbârit discordia D I V A S,
Ut de te pugnent P A L L A S & alma D I C E.

ANNO

DIV STET NORIMBERGA, IN QVÆ FLORE FLOREAT!

F I N I S.

CUM DEO

Positionum Juris Controversæ PRIMÆ.

 Ausam finalem jurisjurandi facit Wese-
becius in *Parat. ad tit. de jurejur. ff. n. 6.* ut
lites expediantur, *l. 1. ff. h. t. & probatio-*
nis defectus suppleatur, l. eum, qui 30. d. t.
quæreere igitur lubet in limine velitationis nostræ:
NUM homini Christiano permissum Juramentum præstare,
cum Salvator noster id prohibuisse videatur *apud Mat-*
theum c. 5. v. 37. ubi inquit: Sermo vester esto etiam,
etiam, non, non. Quod præter hæc est, id à malo est,
Nos licitum esse non dubitamus, modò per vi-
vum Deum fiat, *argument. cap. 5. si Christus 26. de*
jurejur. c. non est contra præceptum 12. c. si peccatum 14. 22.
q. 1. Neque juramento sancto magis offenditur De-
us, quàm vir bonus, cum testis citatur: potiusque de-
lectatur. Sed hoc non fieri debet inaniter, id est, ne-
que in re falsa, nam hoc esset Deum mendacem face-
re, neque in re levi, nam hoc esset Deum contemne-
re: neque si cui citra jusjurandum credatur, aut si res
non postulet, nam hoc esset supervacaneum: neque
si res per homines probari possit, nam hoc esset datam
à Deo Testimonii rationem repudiare, *ut eleganter ad*
c. 6. Deut. v. 13. Cast. FIDEI autem interpositio an jura-
menti loco habenda sit, valdè, dubitant Dd. Quod nos
cum Weseb. *d. loc. negamus.* Impia enim est juran-
di forma quæ per alium, quàm vivum Deum juratur,
Deut. 6. v. 13. Impietatis verò nullum vinculum, nul-
la obligatio, *c. quanto 18. de jurejur. c. contingit 1. vers.*
quia verò, eod. in 6. arg. l. filius 15. vers. namq. ff. de cond.
inst. P O E N A M perjurij extraordinariam esse volunt Dd.
in l. fin. ff. stellionatus. cujus poenæ species duas adfert
A Cuja

Cujacius *in not. ad Nov. 53.* Pœna perjurii, inquit, hæc est ut absens reus qui dejeravit iudicio sisti, non citetur edictis sollemnibus, ut ceteri solent, sed requiratur & ducatur, &c. & paulo p̄st: Pœna perjurii & hæc est, ut reus, quanivis sit ex his personis, quæ satisfidare non coguntur, nunc satisfidare cogatur, nec amplius juratoriae cautioni committatur. *Hæc Cujacius.* Hodie ex constit. Karulina perjurus quicquid ex perjurio lucratus restituere cogitur; prætereaque ignominia notatus, honoribus, dignitatibus, beneficiis, prærogativis omnibus privatur. Et amputantur illi digiti, quibus falsum juravit. Si quis verò falsum jurer, unde quem capitis damnari contigerit, eadem perjurus pœna multabitur, quam perjurio alteri intentavit, *Peinl. Zalsg. Ord. art. 107. Nob. Dn. Remus, JC. & Consil. Nor. Faut. & amic. meus summè col. innotis ad Nem. Karul. quem vide.* II.

Cum bonus iudex nihil ex arbitrio suo facere, sed juxta ll. & jura pronunciare, scitis juris obtemperare debeat, nec propriæ voluntati indulgere, *c. iudicet 4. 5. q. 7. v. bonus iudex. facit pr. Inst. de offic. iudic. & ne aliter pronunciet, juramentum præstare teneatur, l. rem non nov. 14. C. de iud. Nov. 8. sub tit. Jusjur. quod præst. Duar. ad tit. de iud. c. de var. iudic. præcept. Mascard. de prob. vol. 1, c. 1. n. 21. & c. 2. n. 15. imò si constitutiones Principum neglexerit, l. Cornel. de fals. puniatur, l. 1. §. sed & 3. ff. ad l. Corn. de fals. leges autem velint, ut secundum allegationes, quas prius examinaverit, sententiam ferat, l. 1. ibi exam. alleg. tnis & c. C. de præscript. XXX. ann. l. illicitas 6. §. veritas 1. ff. de offic. præf. c. iudicantem 9. 30. q. 5. manifestè sequitur: **JUDICEM secundum acta & probata potius, quàm secundum conscientiam judicare debere, Cl. Dn. D. Hübner.***

Conf. Norimb. Faut. & Amicus meus pl. col. disp. Just.
 42. b. 29. 2. Nec enim quisquam simul & semel ju-
 dex & testis in una eademque causa esse potest, *l. unica*
ff. de offic. cons. fac. l. f. C. de fideicom. c. 1. cum seqq. 4.
 q. 4. 3. Debet autem iudex judicare secundum ve-
 ritatem, *d. l. rem non novam 14.* Veritas verò dicitur
 id, quod probatum, aut per leg. præsumtum, *c. 1. jun-*
cto c. laudabilem 3. de Frigid. l. penult. ff. de prob. 4. Pu-
 blica præterea auctoritate functus ex ea judicet, *l. Bar-*
barus 3. ff. de offic. prat. c. 1. de re jud. in 6. Clement. 1. de
seq. poss. Ergò id, quod sibi ut personæ publicæ ac ju-
 dici cognitum (hoc autem fit per allegationes) non
 id, quod sibi tanquam privato homini manifestum,
 sequatur. 5. Constat enim, quod iudex ex instru-
 mento non producto in iudicio (quamvis ita sibi pri-
 vatim exhibitum sit, ut planè jus actoris ex eo cogno-
 verit) sententiam ferre nequeat, *arg. c. adcipimus 4.*
cum seq. c. cum dilectus 9. de fide instrum. f. l. adoptio 16. ff.
de adopt. 6. Et si liceret secundum ea, quæ scit, pro-
 bationibus deficientibus, aut, si quæ adductæ contem-
 tis judicare, liceret ei etiam deficiente teste vel ad-
 cusatore damnare quemlibet, cum tamen regulariter
 absque accusatione nemo condemnandus, *l. rescriptio*
6. §. si quis 2. ff. de mun. & honorib. c. un. ut Eccl. benef. sui
dem conf. c. relatum 3. §. q. 2. c. de manifesta. 17. 24. q. 1.
 ideo nec Christus adulteram *Job. 8.* damnare, nec Ju-
 dam, qui fur erat, eicere voluit, cum nemo hunc vel
 illam adcusaverat, *Magnif. Dn. D. Finggitzer Ordin.*
Jen. & Scab. Adf. Præcept. meus venerand: illustr. qq.
dec. 1. q. 4. n. 3. quin valde durum, inhumanum, legi-
 bus & consuetudinibus contrarium esset, cum tamen
 hæc imprimis observare teneatur, *d. pr. Inst. de off. jud.*

7. Et sapius, factâ hac ei potestate, odio magis, quam
æquitate indutus, ex propria & præconcepta opinio-
ne, non ex conscientia ll. munita judicaret, & ita gra-
viter delinqueret. Peccandi igitur fenestræ clauden-
dæ sunt. 8. Ideoque jubetur Præses Provinciæ fi-
dem eorum, quæ probabuntur, sequi, *in d. l. illicitas §.*
Veritas 1 ff. de offic. præf. quod utique taxative exaudi-
ri debet, ita, ut contraria judicis scientia excludatur.
9. Propter *l. qui accusare 4. C. de edendo. l. possessores 2.*
de prob. l. si quidem 9. C. de except. l. negantes 9. de Obl. &
Act. quibus in legibus certa illa juris regula traditur,
quod deficienti probatione succumbat is, cui probati-
onis onus incubuit. 10. Tandem pro nostra sen-
tentia militat *c. pastoralis 28. §. quia verò de off. deleg.*
c. sæpè 2. §. sententiam Clem. de V. S. c. ult. 15. q. 5. DIS-
SENT: Dd. comm. qui Glossographum Martinum seqq.
quorum argumenta ad ipsum disputationis actum re-
servamus, *QUÆRITUR* autem, quomodo se salvare
possit aut debeat iudex, an igitur cōtra veritatem (quod
quidem innuere videtur *d. c. pastoralis 28. de off. deleg. ubi*
Innocentius, in §. quia verò, sententiam quamvis injustam
exsequi jubet) & contra conscientiam (glossa sane in mo-
dò *d. c. conscientiarum religionem irridet, la samq; conscien-*
tiam deponere suadet) pronunciabit? Non. Rectius fa-
cit iudex, si cum Agellio, (*lib: 14. c. 2. noct: at:*) à ju-
dicando abstineat, & sibi *NON liquere* juret, quam
nostram opinionem etiam probat *Coras. 4. miscell. 20.*
n. ult: cū tali in casu meritissimè dubitari possit, quid
agere debeat, iufirmatis per conscientiam suam pro-
bationibus, aut victa à probationibus conscientia.
Velut exemplo, P. Scip. Æmiliani, *cuius meminit Tullius*
in Cluent: Plut: in apoph: Val: Max: libr: 4. c. 1. exemp.
Rom: 10, aut C. Julii Xviri, *de quo apud Livium, iudicis*

Officio seposito, testis vel adulatoris officium adstemat, vel ad majorem judicem rem deferat, illudque quod sibi responsum exsequatur *Cl. Dn. D. Hübner: d. d. & d. th. Cujac: 12. observ: 19. Hotom: illust. qq. 35. & c.*

III.

Defensionē sui jura nostra permittunt, *arg. l. ut vim 3. ff. de j. & j.* Quidquid n. ob corporis sui defensionem quis facit, id jure fecisse existimatur, hinc illud *Ovidij de arte:*

Judice me fraus est cōcessa repellere fraudem,

Armaq; in armatos sumere jura sinunt.

quin & animalia quæque ad sui defensionem naturæ inclinatione prona sunt. Nam, *ut canit Propertius:*

Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,

Verum etiam instanti lasa repugnat ovis.

Inde quæstio inter Dd. orta est: *ADGRESSUS* si aggressorem interficiat, num *L. Cornel. de sic. teneatur?* Adhibitis quibusdam requisitis negamus. I. Ut propulsatio non ulciscendi, sed tuendi causa suscipiatur, (nam quod excedit ultio est, seu vindicta, *l. scientiam 45. §. qui cum 4. ff. ad L. Aq. Dō. 1. com. 8.* II. Ut nulla interposita mora, sed in ipsa concertatione & adgressione fiat, *l. quod est 3. §. si igitur 9. l. qui possess. 17. ff. de vi & vi arm. l. sed & 12. §. 1. ibi: mox*, quod *Cujac. ex continenti interpretatur ff. quod metus causa d. l. scientiam 45. §. 4. ff. d. t. Cujac. 5. obser: 18. Gail. lib. 1. de pac. pub. 16. n. 12. & latius n. 17. Dn. Först. Jun. p. 1. d. ult. th. 10. qui & dissentientes adducit.* ET in tali casu non requiritur paritas armorum, sufficit enim quomodo, quæ ratione adgressus se salvare possit, *arg. l. & qui 2. cum seq. C. ad L. Corn. de sic. l. sed & si 5. ff. ad L. Aquil. l. 1. C. un. de vi, ubi Donell. n. 7. quæ II. cum non distinguant inter arma nec nos distinguamus, vide Clarif.*

Dn. D Hillig. in suo Enucl. Don. lib. 17. c. 2. lit. L. in not. Nec primum ictum expectare tenetur. Satis etenim hoc, si adgressus adgressoris ictum sibi imminere, gladium vel telum stringi videat, heic enim quin in vitæ periculo versetur nemo negabit, per l. 2. l. 3. § l. 4. C. ad Leg. Cornel. de sic. l. 1. C. quand. licet. cuiq. sine jud. ibi: mortem quam minabatur excipiat, cum satius sit obcurere, quam post exitum vindicare, d. l. 1. l. sed si 5. ad L. Aquil. juxta tritum illud; MELIUS prævenire, quam præveniri, D. Hill. d. loco lit. E. cui adstipulatur Nemesis Karulina art. 140. qui ita sonat: Vnd so einer den Benöhtiger entleibet / ist er darumb nichts schuldig / ist auch mit seiner Gegenwehr / bis er geschlagen wird / zu warten nicht schuldig / vnangesehen ob es den geschriebenen Rechten vnd Gewonheiten zu wider were. Ubi Nobiliss. Dn. Remus in sua paraphrasi latina ad d. art. III. Requisitum si adgressus sine vitæ corporisque periculo, honoris & famæ suæ jactura commodè effugere, abire, evitare periculum nequeat, arg. d. l. scientiam §. 4. Nem. Karul. seu P. H. D. art. 140. ERGO si quis ita provocatus, formula communi; Wenn Er von ehrlichem Stamm vnd Eltern geboren / ut adpareat, non cogitur fugere, (tama enim & honoris jacturam sentit, existimationemque amittit, cui tamen in primis quilibet maxime consulere debet, arg. l. filius 15. v. nam quæ facta ff. de condit. inst.) & si vi armata resistendo aduersarium interimit, ab homicidio excusatur, per ll. supra alleg. Magis tamē Christiano convenire puto, si de jure suo aliquantulum decedat, affectibus resistat, iram refrenet, fugâ quemalum vitet, quod inde sequitur. Quamvis enim inimicum peremerit, suas tamen manus humano sanguine polliuit, conscientiamq; suam gravat.

Quod

Quo D autem quis aliquem propter minas impunè interficere possit negamus, quia vis non verbis, sed factis infertur, *l. metum 8. C. quæ vi metusve causa.* Metusque debet esse præsens, *l. metum 9. ff. quod metus causa,* nec in dubio vitæ discrimine tali in casu constitutus, cum habeat remedium cautionis de non offendendo, illumque coram magistratu convenire possit. Ideo enim judiciorum vigor, jurisque publici tutela constituta, ne quisquam sibi ipsi permittere valeat ultionem, *l. nullus 54. C. de judæ.* tam diu, quam diu judicis copiam habeat. Legitimis namque remediis jus suum persequi, nec sibi ipsi jus dicere debet, *l. creditores 7. ff. ad L. Jul. de vi priv. l. non est 176. ff. de R. J.* *NEC illum occidere licet, qui alape inferenda gratiâ alterum invadit,* qui non mortem, vel aliam graviolem afflictionem per arma vel per ferrum irrogare conatur, quod *l. sed & si 5. ff. ad L. Aq. l. si ut allegas 4. C. ad L. Corn. de sic. l. scientiam 45. §. qui cum aliter 4. ff. d. t. ad L. Aquil. expressè requirunt.* De sui defensione hæcenus. Quærere lubet: num etiam hanc tutelam in defensionem eorum, qui vel sanguine vel amicitia nobis juncti, rectè suscipiamus? Et quid ni? cum non minus proximum nostrum quàm nos ipsos diligere jubeamur, *Matth. 22. v. 39. Marc. 12. v. 31. Levit. 19. v. 18. & passim, Prov. 24. v. 11.* qui enim non repellit injuriam à socio tam est in vitio, quàm ille, qui fecit, *ut dicit Amb. in c. non inferenda 7. 23. q. 3. facit c. ult. 23. quæ 3. juncto c. dilecto 6. de sent. excom. in 6.* Quis enim peccantem peccare patitur, is vires subministrat audaciæ. Et si culpa caret qui scit, sed prohibere non potest, *ut inquit Paulus in l. 50. ff. de R. J.* in culpa erit qui, dum prohibere potest, non prohibet. Quare Cic: rectè dixerit *1. off. duo esse genera injustitiæ,*
unum

unum eorum qui inferunt, alterum eorum, qui ab his, quibus inferuntur, si possunt, non propulsant injuriam, Hic quærat quispiam, cum illorum mentio facta, qui nobis amicitia juncti, *NUM omnes Gnathones, Benzelones, & id genus alij, quos nostrates Tellerlecker / Maulfreund / &c. appellitant (qui dum aura secunda fruimur, nobis adblandiuntur) amici loco habendi.* Quod negamus. Non enim amicos appellare debemus levi notitia cō-junctos, ut tradit Paulus in l. latæculpe 223. §. 1. ubi elegantissimè in prælectionibus suis ad hunc §. Cl. Dn. Præceptor Suevius D. Prof. & Scab. Adsess. Jen. 5. requisita recenset veri amici. An autem etiam talibus subcurrere debeamus si intetroget aliquis: Respondebimus debere, modò id commodè absque vitæ periculo possimus. Textus enim suprà adducti indistinctè loquuntur.

IV.

Quoniam virginitas thesaurus inpretiabilis, quam glororem angelorum, victricem libidinum *REGINAM* virtutum, possessionem omnium bonorum describit Cypr. in lib. de virg. quæ, cum semel amissa vel corrupta, restitui nequeat, l. 1. in pr. ff. de raptu virgin. *RECTE* facere virginem statuimus, si ob pudicitia suæ defensionem insidiatorem ejus interficiat. Eadem enim ratio in pudicitia defensione, quæ in vitæ amissione militat, neutra cum recuperari possit, ut pulchrè Ovid. in Ep. Oenon. ad Par.

--nulla reparabilis arte

Lesa pudicitia.

Longè acrius & gravius magnus Ecclesiæ Doctor in c. Paulus 11. 23. q. 5. ubi inquit: Audenter loquor: cum omnia possit Deus, sulcitare virginem non potest post ruinam.

ruinam. Ideoque utriusque, puta vitæ & famæ defen-
sionem permittit, *l. ut vim 3. ff. de J. & J. in verbis vim & in-
juriam, ubi Hier. Stetzer VIM proprie vitæ, injuriã pudori
inferri ait, disp. Inst. 2. th. 21. facit quod Aug. 1. de lib. arb. scri-
bit, legem dare potestatem vel viatori ut latronem, ne
ab eo occidatur, occidat: vel cuip. viro aut mulieri, ut
violenter in se irruentem stupratorem si possit, interi-
mat. Adde quod metus stupri major esse debeat, quàm
mortis, *l. isti 8. §. quod si 2. ff. quod metus causã. facit textus ex-
pressus in l. 1. §. item divus ff. ad L. Corn. de Sic. ubi Div. Hadri-
anus rescripsit: eum, qui stuprum sibi vel suis per vim in-
ferentem occidit, dimittendũ, Paul. 5. sent. 23. §. qui latro-
num, ubi Cuj. Cl. Dn. Prac. D. Arum. Prof. & Scab Adf. Jen. d. 1.
ff. th. 4. Gail. 2. ob. 110. n. 5. & seqq. Treut d. 1. th. 4. lit. c. P. H. D.
art. 139. welcher eine rechte Nothwehr zu Rettung sei-
nes Leibs vnd Lebens thut/vnd den Benöhtiger ent-
leibt/der ist darumb nichts schuldig/in articul. autem
seq. explicatur quid sit eine rechte Nothwehr/in verb:
ohne Verlegung Ehr/vnd guter Leumuts/ &c. *quæ duo
vocab. Nob. Rem. interpretatus HONOREM & famæ jactu-
rã, in sua paraphrasi, virgo a. cujus laesa est pudicitia, ma-
ximè infamis redditur: sicut è contrario ipsi Imp. in
ar. 119. d. p. 3. O. dicitur eine vnverleumbte Jungfraw/
cujus adhuc salva pudicitia. At, si subpresse vi virginis ma-
nus effugerit, impunene dimittendus à magistratu, si corã hoc
ille convenitur? Si sequimur Const. Karul. nõ dicere pos-
sumus, art. enim 119. ita sese habet: Derselb Vbelthäter (de
tali stupratore loquitur) hat das Leben verwürcket/vnnd
soll auff Beklagung der Benöhtigten in Ausführung
der Missethat/einem Räuber gleich/mit dẽ Schwert
vom Leben zum Todt gerichter werden.***

B

Cum

7.

Cum veneni nomine comprehendatur omne id, quod per venas vadit, *Isid. Orig. lib. 11. c. 4. de br. anim.* (quandoquidem cum omnibus medicamentis, & salubribus & noxiis ita comparatum est, ut summa celeritate omnes transeant venas, ex iisdem si salubria sint, humores educendo: si noxia, bonos & salubres deducendo, reliquos inflammando humores, easdem ipsas varias dirumpendo vel obstruendo, ulcerando, lustrando, rodendo, perimendo, ut rectis; *Clar. D. D. Theod. Prof. & Scab. Adf. Jen. disp. crim. 7. tb. 1. lit. a.*) & vinum olim, antequam illud lethiferi succi virus inventum, venenum appellatum, eod. *Isid. teste lib. 20. c. 3. de potu*, motum arbitramur fuisse *Ant. Guib. Costanum lib. 1. quest. Jur. 16. n. 1.* ut reprehenderet *Jctos*, qui lege 3. ff. ad L. *Corn. de Sica* etiã teneri putant eas personas, quæ poculum amatorium vel dant, vel conficiunt. Inquit, adjectione *MALI* indicare velle *Marcellum*, quædam venena non esse mala, cum venenum tam id quod ad sanandum, quàm quod ad occidendum paratur, contineat. Verùm cum hac de re latius agere, potius sit medicorum, quàm aliorum, illis eam relinquamus. Quærere saltem placet, *NUM talis persona hac lege teneatur?* Et si acutissimo *Cujacio* fides in *Legem Corneliam* quidem non incidit, capite tamen punitur, morte secuta, ut habetur in *l. si quis 38. §. qui abortionis 5. ff. de pœn. Paul. lib. 5. ad L. Corn. §. 8.* morte non secuta: humiliores in metallum, honestiores in Insulam relegantur. Ratio hujus esse videtur, quod potio amatoria non malo animo, sed ad concitandum amorem porrigatur. Verùm periculũ, quod sequi solet, vir aut mulier prænoscere debet. Notissimũ enim est, pocula illa, *Φίληρα* vulgus appellat, aut lethum aut furorẽ inferre, teste *Ovidio de arte:*

Nec

Nec data profuerint pallentia Philtra puellis.

Philtra nocent animis, vimq; furoris habēt.

*Juven. Sat. 6. Inde animi caligo, & magna oblivio rerū,
Quos modò gessisti: tamen hoc tolerabile, si nō
Et furere incipies.*

Imò sapius & mortem & rabiem post terga trahunt, ne
n. cottidianorum, quæ odiosa sunt, exemplorum men-
tionem faciamus, Lucretium adducamus, annon Poë-
ta ille nobilis tali poculo, quod Lucilia ei præbuerat,
ad rabiem deductus, sibi ipsi necem conscivit! *ut Hier. &
Eus. testantur.* Brevibus igitur audacter concludimus,
quæcunque personæ sibi, tali philtro, quod illicitis pla-
nè mediis præparatur, sive in cibo, sive potu, amorem
conciliare studeant, eas hac lege teneri, Etsi enim de-
linquendi animum non habeant, reæ tamen sunt latæ
culpæ, *Cost. d. c. n. 6.* Quandoquidem lex est correctio eo-
rū, quæ vel sponte, vel ignorantia delinquuntur, *ut præ-
clare Demosthenes inquit in l. nam § 2. ff. de ll. facit l. si puta-
tur 31. ff. ad l. Aq. præsertim cū opera Daemonum, ut Por-
phyrius in lib. de sacrif. scribit, ea Philtra, amatoriaq; ma-
leficia infelices & scelerati homines plerumque ma-
chinentur.*

VI.

FORMA, bonū fragile, canit Poëta 2. de arte am. opes, irri-
tamenta malorum esse inquit 3. *Æn. Maro.* Quærimus
igitur, Num hæc duo, ut hodie à plerisque fieri consue-
vit, (nec quidem immeritò. Nam, quem non delectet formoso
corpore Nimfa, juxta tritum illud: *At & quòs ἀνοίξει πάλιν,*
inquit Comicus) in ducenda uxore potissimum consideranda.
Novimus quidē pulciora semper gratiora esse omni-
bus. Amorem autem nihil esse, quàm desiderium pul-
cri, Plato in *symp. quod latius explicat Scal. Ex. 300. f. 3.* (Unde

pro prodigio quodam habitus fuit ille cœcus

Qui nunquam vise flagrabat amore puella,

ut ex Juvenali recenset Eras: in Ad: in loco Amoris fol: 129.)

Novimus pulcriorem faciem esse commendationem
mutuam, *Arist: apud Laert.* Novimus omnes juvenes, se-
cundum *Arnis: 1. pol. 3. p. 91.* (in primis verò Studiosos,
*Bl. in l. desiderium 7. C. depositi referente Rebuff: in priv:
Schol: priv. 20.*) pulcritudine trahi. Unde multi *CC.
inc. tua nos 26. de Spons:* adfirmant non peccare cū, qui
propter pulcritudinem matrimonium cōtraxerit. Ut
nihil jã de conjecturis dicamus, *scribit sanè in vita Æsop.
Pla. quem sequutus Alex. cons. 209.* In pulcro corpore
pulcrum habitare animam. Naturam conformare mē-
bra, ut moribus animæ competant, *scribit Galen: 2. de
temp: 6.* Grator est pulcro, *canit Vir. Æn: 5.* veniens
è pectore virtus. Novimus, inquam hæc, at Corydo-
nis Virgiliani, qui in 2. *Eclog: clamat:*

O formose puer nimum ne crede colori,

memores, formam non inspiciendam esse, credimus.

Sape etenim occuluit pictà sese hydra sub herbã,

Et nivea irrepfit furialis lilia vermis.

Elegans uxorum forma multa præterea tecum tra-
hit pericula. Pulcras, communes sæpè fieri *respondit Bi-
as apud Agell. 5. c. 11.* Formosam feminam dulce vene-
num, compedes aureos & splendidam servitutem no-
minat *Perer: tom: 3. disp: in Gen. Chrysof: rem suspicio-
nis plenam, hom: 67. ad pop: Ant. forma n. libidinis in-
citamentum, Heliod: in Æthiop: 117. & lis est cum for-
mâ magna pudicitia, Ov: Ep: 15.* In pulcriori muliere
semper majorem hæere impudicitia suspensionem, *re-
liquit Br. in l. ff. de her. Inst. Masc. vol. 1. concl. 61. n.
2. & 3. de prob, Menoch. lib. 5. præsumt, 41. n. 19. Unde na-*

tum veriverbium, cuius meminit *Guaz: lib: 3. de civi-
conver.* Eum, qui equum habet album & venustā ux-
rem, nunquā esse sine dolore. *NEC* considerandas in
eligenda thori socia divitias esse, docet *Nob: Alb. Gēt.
lib: 4. de nupt: 12. f. 449.* Nam sæpè in conjugis fit no-
xia, si nimia est dos, *Auf: Id: 12.* quin quò ditior, eò im-
periosior est femina, juxta illud *Juv: Sat: 6.*

Intolerabilius nihil est quàm femina dives.

Oneribus haut esse gravius ullum ex omnibus, quàm
feminam, dotem marito quæ tulit, inquit *Antiphanes.*
Hinc ille apud *Comic: 1. Asin: 5.* conqueritur hoc mo-
do: *Argentum adcepi: dote imperium vendidi, quod
benè intellexit Mart: dum 12. Ep: respondit:*

Uxorem quare locupletem ducere nolim,

Quæritis? Uxori nubere nolo mea.

Scivit sanè libertatem omni auro pretiosiore, ut *§
habetur in l. libertas 106. ff. de R. J.* Nam cū divitiæ sint
vilia bona, & ad lubricum fortunæ flatum vacillantia,
virtutis major ratio, quàm pecuniæ & fortis habenda,
Prov. 22. v. 1. Boni etiā mores omnib. divitiis præferen-
di, *§. f. I. de susp. tut. l. nō ei 17. ff. de adop.* Si qua rectè mora-
ta, satis dotata, si qua mansueta satis pulcra. Cōcordia
nāque cum omni lucro præponenda, *arg. l. præponēda §.
C. de inst. & subst.* (quia optimum maximumq; conjugii
bonum cōcordia, *1. Oec. 4. Cl. D. Gryph. P. P. Jen. faut. meo
col. c. 3. Pol. q. 7.*) melius esse scripsit *Accursius ad Nov. 44. c.
nos d. 1. §. & non fingant 3. in f.* unam panis bucellā in gau-
dio habere, quàm totam domum plenam victimis cū
jurgio. Ducenda igitur erit, ut clarius dicamus, quæ
moribus ducenti conveniat, quæ ut cum *Gail. Jun. in Ep.*
loquamur: *Non mendica nimis, nec opulenta nimis;*

Quæ nec pulcra nimis, nec quoq; foeda nimis. B 3 Ne

Ne dum curiosè quæramus omnia, nunquam inveniamus, quod quærimus, *Clar. Dn. Gryph. d. l.* Est enim mediocritas virtus, cujus excessus in quamcumque partē vitium, *1. Eth. 5.* & moderata omnium sunt optima, ut docet *Philos. d. lib. Eth. 2.* Atq; hæc sufficient de præf. quæst. quam cum grano salis adcipiant lectores. Nihil namq; connubii candidatis autoritate prætoria præscribere tentamus. Gratissimo n. animo agnoscendum confitemur ipsi, si qua veniat conjux, proba, pia, pudica, quā pulcritudo & divitiæ tanquam pedissequæ sequuntur.

VII.

ADulterium ex l. Julia capitale crimen non erat, nec morte puniebatur, sed relegatione tantum, ceu apparet ex *l. si quis viduam 5. ff. de quest. l. mariti 29. ff. ad l. Jul. de adult. l. qui testamento 20. §. mulier 6. ff. qui test. fac. poss. l. Claudius 13. ff. de his, quæ ut indig. l. qui cum 4. §. adulterii 7. ff. de re milit. Cl. D. D. Hübner. disp. Inst. 43. th. 17.* Capitale autem factum est posteriorib. Imp. constitutionib. ut patet ex *l. castitati 9. l. quamvis 30. C. ad l. Jul. de adult. §. itē lex 4. I. de pub. jud.* **Q**UARE & olim transigere vel pacisci de adulterio non licuerit, ratio est, quia id disertè l. Julia cautum erat, *l. miles 11. in pr. ff. ad l. Jul. de adult.* Deinde quod maxime lædatur adulteris Resp. cujus interest repleri hominibus liberis atque ingenuis, non in certa & probrosa subole, *l. cum ratio 7. ff. de bon. damn.* Tum etiam quod teste *Coras. lib. 2. misc. 1. n. 1.* sit adulterium ceteris criminibus gravius & detestabilius, *arg. c. quid in omnibus 16. 32. q. 7.* Ideoque Sanctus Apostolus *1. ad Corinth. 6. v. 18.* inquit: quod omne aliud peccatum, quodcumque committit homo, extra corpus sit, sed qui scortatur, in corpus suum peccet. His rationib. & illa adcedit, quod pro adulterio transigens lenocinium committere videatur, *l.*

ex

ex lege 2. §. lenocinii 2. l. miles 1. §. socer 3. l. is, cui 4. ff. ad l. Iul.
de adult. Nobil. Dn. D. Scip. Gent. Antecess. & Conf. Nor. patrō.
& præc. meus ætern. col. in prælect. suis ad l. transigere 18. C. de
transact. Nam qui ita transigit, non tam de periculo ex
adulatione imminente sollicitus esse creditur, quàm
viã ad novos munire adulteræ amplexus, Gilk. ad d. l. 18.
n. 18. Cum adulterium ejusmodi crimen sit, quod ex in-
tervallo repeti possit: *AN verò adulterium in Sponsam*
committatur, quæstio nis est, quod cum Cl. Dn. D. Andr.
Dinnero Antecess. & Cōf. Nor. præc. & faut. meo observ. in præ-
lect. suis ad §. item lex 4. & cum Lud. Schwartzmayr 2. Misc-
Jur. 3. adfirmare placet, Nec n. minus spes matrimonii
quàm ipsum matrimonium violari debet. Hinc Div. Ant.
& Sev. in l. uxor 13. §. 7. ff. d. t. ad l. Iul. de adult. quod adulte-
rium in Sponsa vindicandum sit rescripterū. Et spon-
sus Sponsam adulterii adculare possit, l. propter violatã
7. C. ad l. Iul. de adult. nam pro uxore habetur, l. si sponsa
37. ff. de jur. dot. secuto enim cōsensu, matrimonium in
jure nostro fingitur, arg. l. nuptias 30. ff. de R. J. Quin & ju-
re divino eadem pœna irrogatur eis, qui cum despon-
sata, quàm qui cū uxore concubuerint, Deut. 22. v. 23. &
24. Tandem quærunt Interpp. *NUM idem jus sit in stu-*
pro, quod in adulterio, quod quidem volunt, Wesenb. in w.
ff. ad l. Iul. de adult. n. 21. in f. Con. 5. comm. Jur. civ. 7. n. 3. arg. l.
1. in f. ff. de extraord. crim. Nos distinguendum esse puta-
mus inter stuprum capitale & minus capitale, minus ca-
pitale, si quis virginem, vel viduam honestè viventem
stupraverit, (sed sine vi, si enim vis adcesserit, capitis reus est
juxta const. Karul. art. 119.) cujus pœna est in honestiorib.
publicatio partis dimidiæ bonorum; in humilioribus
corporis coërcitio cum relegatione, §. item lex 4. I. de
pub. jud. Capitale quod & Sodomiam vocant, quod qua-
le sit

le sit ignorare malumus, ut inquit Wegnerus *disp. 18. th. 3. lit. a.* cuius poena olim gladius, *d. §. 4. l. cum vis 31. C. ad l. Jul. de adul.* hodie ignis, *ex const. Kar. art. 116. Vide Nob. Dn. D. Remum ad hunc art. ubi pleno calamo de hac re scripsit.* Atque de hoc idem jus quod in adulterio, de illo verò ut adfirmemus dubitamus. *QUIN* autem sit idem jus in raptu non ambigimus, quando quidem adulterio atrocior est, quia & adulterium & rapina committuntur, *l. unica, §. que multò 2. C. de rapt. virgin. Vide Cl. Dn. Prac. Arum. ad h. l. 18. Concl. 38.* Quam *l. 18. de raptu* etiam probè intellexit, eamdemq; secutus *Ottol.* (qui Juris Civilis peritissimus fuit) qui raptorē (non obstante quod transegisset cum rapta, & ejus parentibus, eamque adeò in matrimonium duxisset) summo supplicio affecit in Italia. *ut est apud Theod. de Nien. in lib. de priv. & jurib. Imp. quem allegat Nob. Dn. Prac. Scip. Gent. d. l.*

VIII.

Furiosum homicidam poenā ordinaria non teneri, textus est expressus & elegans, *in c. aliquos 5. 15. q. 1. l. divus 14. ff. de off. praes. l. penult. §. ult. ff. ad l. Pomp. de par.* ubi ob furorem parricida excusatur, talem namq; fati infelicitas excusat, *l. infans 12. ff. ad l. Corn. de Sic. fac. l. quod infans 60. ff. de rei vind. l. ult. ff. de ad. tut. Rat. adfert Gail. 2. obs. 110. n. 20.* quod in eo, qui mente & sensu communicaret, dolus nullus sit. Cujus opinio videtur nobis optimè confirmari *l. si cum 22. §. si maritus 7. ff. sol. mat. junctà l. emtionem 2. C. de contr. emt.* ubi furioso mens & voluntatis consensus denegatur. Quin hoc morbo laborans qui elcentis & absētis habetur loco, *l. si ei 2. §. furiosus 3. ff. de jure codicill. l. ubi 124. §. 1. ff. de R. 7. l. coram 208 l. ult. ff. de V. S. Donell. ad l. furiosus 9. ff. de re jud. ignorātis §. sui autem l. de hered. que ab intest.* qui non intelligit, quid agat, §. furi-

furiosus §. I. *de inut. stip.* nulli inferre potest injuriam, *l. illud* 3. §. *sanè ff. de injur.* ipse v. patitur, *c. illud* 2. 15. q. 1. Erg. ex delicto non puniendus, *d. l. illud* 3. (quei n. quis in culpa, qui suæ non est mentis? *l. sed* §. 5. *Et ideò 2 ff. ad L. Aq.* imò delictum non cadit in eū, qui mente & intellectu caret, quia peccata ex voluntate procedunt, quæ libero mentis arbitrio & delinquendi proposito committuntur, *c. 1. per tot. 15. q. 1. Gail. d. lib. n. 20.*) Iatis nāq; per furorē patitur, *d. l. divus* 14. *d. l. p. §. ul. ff. ad L. P. de par.* Atq; hæc dicta sint de furioso qui in factō, ante & post factum mēte captus, *sed quid de eo statuendum, qui perpetrato scelere demum furere inceperit? num in furore puniendus?* Sanè tam adfirmantium, quàm negantium sententia satis munita est, ita, ut utra prævaleat, vix videas. Nos igitur mediam viā ingredientes talem furiosum quidem puniri posse, sed mitius defendemus, ita ut differatur pœna, dū sanitatē receperit, ne si aliter fiat, anima ipsius periclitetur: si v. furor perpetuus, pœna pecuniaria ei imponatur. His præmissis, offert se nobis illa quæstio: *AN homicidium amoris æstu inter corrivales commissum, ad similitudinem furiosi mitius puniri debeat?* quod cū *Ampl. D. D. Fom. Fac. Jur. Sen. & Scab. Adf. Jen. præc. nost. at at em obs.* non erubescim⁹ adfirmare: *disp. 7. cor. 1.* Amor n. furoris quædam species est, hinc *Proper. l. 2. El.* Sine sensu vivere amātes, *ait.* Artificiose *Tragicus in sua Med.* amorem describit, inquiens:

*Cæcus est ignis, stimulatus irâ,
Nec regi curat, patitur vè frenum,
Haut timet mortem, cupit ire in ipsos
Obvius enses.*

C

Nihil.

Nihilque amoris furore vehementius esse inquit Imp-
in Nov. 74. c. illud 4. rectè Phoc. σμενὸς ἔργος ἀρετῆς Ο Δ Ε
Κ Τ Π Ρ Ι Δ Ο Σ Α Ι Ε Χ Ο Σ Ο Φ Ε Λ Λ Ε Ι. Obscæcat enim a-
amor homines, ideoque ille apud Pl. *in Trin.* Scio, ait,
te sponte non tuapte errasse, sed amorem tibi pectus
obscurasse, *vid. Clar. in pract. crim. §. f. q. 60. n. 10. & c.*

IX.

AN rectè fecerit Fridericus, quod jus venandi subditis,
prasertim autem rusticis ademerit quæstionis est? no-
bis adfirmandum videtur. Quod enim privatus in suo
loco, id in publico Princeps potest, ejus namque do-
minium habere censetur, *l. litora 3. ff. ne quid in loc. pub.*
l. servitutes 14. §. fin. ff. de serv. fac. c. 27. v. 6. & 28. 14.
Hier. Dan. 2. v. 38. Nec enim Princeps deteriori loco
esse debet quàm privatus, nec causâ est, quò minus
privatorum iure rectè utatur, ut docet Welsenbec. *in*
Parat. ff. de R. D. n. 7. arg. l. item veniunt 20. §. in pri-
vatorum ff. de hered. pet. l. 1. & 2. C. de jure fisc. At cui-
libet privato licet & permissum est prohibere alios ne
in fundo suo venentur, § *fera v. planè, ubi Cl. Dn. D.*
Dinner Prac. meus honorand. fac. l. divus 16. ff. de serv.
prad. rust. 2. Et si ex causâ publicæ utilitatis suum quan-
doque auferri potest, *l. 1. ff. de usuc. l. 2. C. de quadr.*
prescr. quidni etiam venationes, quæ concernunt ea,
quæ nullius sunt, 3. Adde quod pacis & tranquillitatis
pub. intersit non esse commune omnibus jus venandi,
cum enim hodie ex venationibus infinitæ & acerbis-
simæ lites, inter Principes vicinos, imò inter fra-
tres, inter agnatos, & sæpius cruentæ cædes quoq; ori-
antur, dum nullus de jure suo sibi tantillum detrahi pa-
ti velit; quid futurum credamus, si promiscuè venati-
ones permissæ? Feram enim istius telo vulneratam ille
perfe-

persequeretur, vel ille fas non esse huic venationem
hoc in loco exercere contenderet, & sic infinita
mala, permitta cuilibet venatio (communio enim
semper parere solet discordiam, *l. in re communi 26. ff.
de S.P. Urb. l. cum pater 77. §. cum pater 7. ff. de leg. 2.*) pro-
ferret? Annon omnia officia, quibus bene constituta
Respubl. carere nequit, frigerent, dum otio tantum
dediti subditi? *Otium reges prius, & beatas perdidit Ur-
bes, canit Poëta.* Hinc jure nostro factum est, quod qui-
busdam officia quadam, alioquin justa & honesta in-
terdicantur, quo magis proprio officio vacare possint,
*ut in tit. C. ne rust. ad ull. offic. devocent. & in tit. C. ne-
gotiatores ne militent arg. l. penult. & ult. C. de cohorta-
lib. lib. 12. auth. agricultores C. qui pot. in pign. l. colonos
15. C. de agr. & cens. l. 1. ff. de ferijs.* Quemadmodum
n. natus infans sine nutricis lacte non potest ali, neq; ad
vitæ crescētis gradū perducī, sic civitas sine agris, & eo-
rum fructibus in mœnib. affluentibus non potest cre-
scere, nec sine abundantia cibi frequentiam habere, &c.
*ut ex Vitruv. 2. de Archit. refert Cl. Dn. Prac. Arum. in d.
20. tb. 1. ff.* Annon etiam brevi tempore species fera-
rum, quæ in suo genere rariores sunt quam cicures,
interiret? Præterea rusticis interdictus est armorum
usus *c. 1. post natalem 4. vers. si quis de pace tenend. & ejus
viol. in usib. feud.* & ratio est, ne sub venationis prætextu
aliquando subditi concurrant, suumque magistratum
turbare conantur, & hanc ob causam omnibus tam u-
sus armorum, *t. t. ut arm. usus.* quam venatio prohibe-
tur, *d. §. 4. vers. ne quis retia.* Quaritur *AN eamdem po-
testatem habeant Principes inferiores, Nobiles & Civitates
Imp. liberae?* Quod adfirmamus. Principes enim Comi-
tes & Barones tantum possunt in sua ditione, quantum

Imp. in Imp. Civitas a. libera eadē jura cum Principe hā-
bet, *test. Gail. lib. 1. c. 6. n. 10. Et n. de pac p. ten.* Quia hi omnes
memoriali praescriptione, aliquot seculorum decur-
sorrobora-
tā, quae instar privilegii pacti conventionis
est, *l. hoc jure 7. §. ducto aqua 4. ff. de aq. cott.* hoc jus sibi ad-
quisive-
ūt, *Myn. r. ob. 30. Wes. d. l. n. 7. vid. Cl. D. Boc. JC. Et An-
tec. Tüb. in suo tr. de reg. c. 1. n. 52. Et seqq.* ubi hanc quaestionē
tractat pleniss. & contrariis argumē. abundē satisfacit.
Quoniā igitur ob sup. adlat. rationes jō venationis pri-
vatis jure ademtum, quærimus *AN fericida illi aut feripe-
za* (die wildpret schützen) *supplicio ultimo adficiēdi.* Adfir-
mantib. calculum adjicimus, hoc tamē praesubposito,
si scienter contra mandatum, in quo certa & specifica
poena expressa, & quidem saepius feris insidiati fuerint.
Et ita responderunt Scab. Lips. in tali casu consulti, cō-
siliū exstat in *Sachsensp.* & est ultimum: *von Straff
der Wildpret schützen / so wider ausgegangenen Man-
dat Wild geschossen* *Vid. omnino de hac q. maximē contro-
versa Cl. Dn. Harp JC. Et Ant. Tüb. ad §. fera 12. n. 304. cum ali-
quot seqq. I. de R. D.* Nec illud attendendum, quod venatio
primo capitalis non fuerit, neq; furti adpellatione ve-
niat *arg. l. 1. §. Scævola 15. ff. si quis test. lib. & injuriarum tan-
tummodò teneatur, qui ingressus, ut docet Caspoll. de rust.
serv. quem allegat Wes. d. l. & idē arbitrariā poenā merea-
tur, §. in summa 10. ff. de inj. ad mortem tamen extēdi po-
test, Mar. de ord. jud. p. 4. dist. 1. n. 45. disp. 3. n. 17.* praesertim si
in Principem cōmittitur *juxt. com. Dd. opin.* scilicet pro-
pter maximum Princ. contemptum, & quod correcti nō
abstinuerint. Nam si nimium & saepius personā contra
factam prohibitionē grassantur in feras, ut opō sit exē-
plo in contētores praecipri Magistratus, poena exacer-
bari potest, *l. aut facta 16. §. ult. de poen. Cl. Dn. D. Bocer. d. l. n.*
ult.

ult. arg. l. 1. C. de superexact. in f. l. nemo 3. C. de epis. aud. l. capitalium 28. §. solent 3 ff. de poen. l. desertorum 3. §. si plures ff. de remil. l. servus 8. §. 1. C. ad L. Iul. de v. p. & p. Fach. 1. cont. 2. Nec jure divino contraria nostra est sententia, quod vult, ut omnes mortales superioribus potestatibus pareant: eum nulla potestas, nisi à Deo sit, ad Rom. 13. v. 1. & D. Apost. in d. c. v. 4. ut magistr. sumat poenā de fontib. præcipit. Dei n. minister est, & gladiū non sine causa gestat, f. vers. ult. c. 7. Esdr. ubi in illos qui nō paruerint, sine dubitatione animadvertendum esse legimus. Moriatur inquit Jehova Deut. 17. v. 12. qui præfidi non pareat, auferatur malum. Interest n. Reip. maleficia non esse impunita l. ita vulneratus 51. ff. ad L. Aq. l. locatio 9. §. quod illicitè 5. ff. de publican. l. si à reo 70. §. ult. ff. de fidejuss. Ideò que

-immedicabile vulnus

Ense recidendum, ne pars sincera trahatur,
Ut bellè & benè Ovid. 1. Metam.

Quin & aliud timendum, si impunè dimitterentur istiusmodi grassatores. Testatur namq; ipsa experientia hos in feris initium, in hominib; finem facere. Capitales enim imicitias gerunt cū saltuū præfectis (mit den Wild vnd Forstmeistern) Quin sapius in ipsissimorum territorii dominorū vitā ausu plus quàm diabolico conjurant, eiq; insidias omni via ac ratione struūt.

Concludimus igitur hos violatores & mandatorū contemtores rectè ultimo supplicio adfici, & ex inveterata consuetudine, (qua legis vim habet, l. de quibus 52. §. 1. cum l. diuturna sequent. l. sed & ea 35. ff. de Legibus) suspendi. Nec cadavera illorum sepeliantur, quò prætereuntes perterriti DEO, LE-

GIBUS & MAGISTRATUI obedientiam præstare discant.

Rem alienam in feudum dari posse ex hoc constat, quod Ecclesiasticæ personæ sive Prælati res Ecclesiæ, cui præsent, infeudare possint, *c. unica C. de his, qui feud. dare poss.* quamvis earum domini non sint, sed tantum administratores. Episcopus enim rebus Ecclesiæ tamquā commendatis, non tamquam propriis uti debet, *c. sine exceptione § 2. 12. q. 2. Cl. Dn. Ritterbus. o. maxapit. Præc. meus desideratis. disp. feud. 2. th. 6.* AN autem Prælati rem ad se reversam & infeudari solitam, absq; capituli consensu infeudari possit, differit Cl. Dn. præ. Arum. *disp. feud. 3. th. 7.* & quod possit, ait, quem sequimur, propter *c. ex parte 2. de feudis*, ubi dicitur, quod **LIBERE** possit Prælati feudum ad se reversum, alij in feudum dare: siquidem τὸ **LIBERE**. nullius requirat consentum, imò ut quis aliis vel invitis vel iniuriis agere quid possit, permittere videatur, *arg. c. ut questionib. 2. de arbitris in 6.* Quin per hanc infeudationem damnū nullū inferitur Ecclesiæ. alter enim eodem, quō prior vasallus habuit, jure accipit, *c. un. in pr. de his, qui feud. dare poss. per c. un. de L. Corradi. in usibus feud.* Et cur opus esset capituli consensu, cum non sit nova alienatio, sed potius veteris infeudationis continuatio. neque eæ sollemnitates, quæ in alienatione necessariæ, in hac infeudatione requiruntur, *c. fin. de reb. Eccl. alienand.*

XI.

Cum principalis sit finis feudorum, ut Reges & PP. sua liberalitate ad officia bellica devinceret sibi subditos, ut tempore necessitatis statim in prōptu essent milites, *c. Imper. in pr. ibi: per quod vires Imp. de prohib. feu. alien. per Loth. & c. Imperialem in pr. ibi: unde debita servitia de prohib. feud. al. per Frid. in usibus feud. Cl. Dn. præc.*

Rittersb.

*Rittersb. in part. feud. proleg. & disp. feud. 1. th. 3. Quæri-
ritur AN femina ad feuda admitti possit, ut quæ vocata
militaribus servitus & laboribus fungi nequeat, cum
propter sexus fragilitatem, tum propter honestatis
justitiam, quæ non permittit ut femellæ se virorū cœ-
tui adlocient, l. 1. §. secundo loco ff. de postul. Negat pos-
se Geor. Martinius in Synops. feud. q. 1. aliquot argumē-
tis, quibus tamen nihil obstantibus verior est illorum
sententia, qui adfirmantium castra sequuntur, quos
inter Vir Cl. Dn. pr. Rittersb. d. d. 2. th. 56. propter c. un. in
pr. de eo, qui sibi vel hered. suis c. un. de feud. fem. in usib. feud.
Vide disp. 3. th. 32. feud. Cl. D. Præcept. Arum. qui contraria
accuratè dissolvit. Quamquam enim non ipsæ feminæ
per se, per substitutum tamē servitia præstare possunt.
Idem de Clerico dicendum arbitramur, qui feudum non
ideò admittit, quia factus fuerit Clericus. modò per
substitutum agere queat. Dubitandæ enim opiniones
de iis Clericis loquuntur, quibus hæc facultas deest,
Schwartzmair 3. Miscell. Jur. 5.*

XII.

IMp. Leo, Nov. const. 50. respiciens L. Mosaicam, Gen.
9. 4. Lev. 7. 26. & c. 17. v. 10. & c. 19. 26. Deut. 12. c. 23. lan-
civit, ne ex sanguine cibus conficiatur, motus fortas-
se exemplo Apostolorum in Act. 15. v. 29. Quæritur er-
gò AN & hodie illi const. aurem morigeram præbere tenea-
mur? Negativa placet opinio, tum quod Nov. illæ te-
ste Cujac. 17. obs. 31. parvæ sint authoritatis, tum quod
nos in novo foedere non simus obstricti ad necessariū
illud ciborum discrimen, cap. 14. ad Rom. v. 17. Thim. 4.
v. 3. & 4. Nec sanctio Apostolica, absolutè lata, sed ad
tempus & locum adcommodata fuit, idque scandali
vitan-

vitandi gratia, ne apud infirmos, quibus abrogatio
Levitic. legis difficulter persuaderi poterat, offen-
diculum aliquod pareret.

Προσδομα loco adjecimus.

I.

An relegatio infamet?

II.

An filius; sine parentum consensu contra-
hens matrimonium, exheredari
possit?

III.

An sumtus, studiorum gratia factos, restitu-
ere coheredibus filius
cogatur?

Laudes, honor cum gloria

In infinita secula

Sint SIMPLICI-atque-TRIPLICI!

Ad Momum Meum.

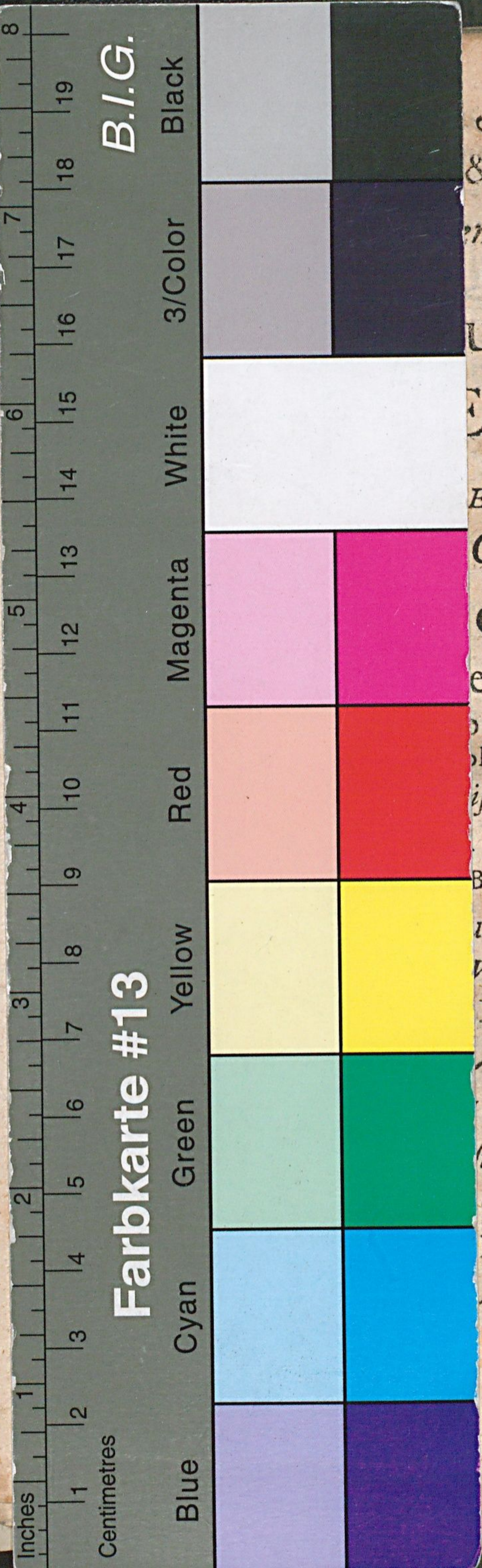
O *Mnia non omnes; nec Et omnibus omnia. Quare
Linque mihi mea, Tu fac meliora tibi.*

F I N I S.

X2617645

VDM

B.I.G.

Farbkarte #13

M. D. E. A. 1613, 7.
& Adprobatione
entissima Salana]ctorum
Ordinis
uris positionum
ECADEM

20

ESIDENTE
Consultissimo Viro,
O UNGEBAUR,
ellentissimo, Fautore &
ore meo atatem
plendo, &c.
isquisitioni subjicio
S HOEFLICHIUS NO-
BERGENSIS,
TERIO]CTORUM
VI. Matutin.
XXIV. Decembr.
ANNI
OVA TVIS PABIS. 1613
t. i. de Trin. II.
querere: nec pudebit, sicubi erro discere,
E N Æ
ANNIS WEIDNERI.

